

ONTWERP PROGRAM HUISHOU-
DELIJK REGLEMENT
ONTWERP GEMEENTE-PROGRAM
DER HERVORMDE STAATSPARTIJ

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Oud:

ALGEMEEN HUISHOUELIJK REGLEMENT DER HERVORMDE (GEREFORMEERDE) STAATSPARTIJ.

(Oud).

1. De Hervormde (Gereformeerde) Staatspartij, gevestigd te Amsterdam, staande op den grondslag van het omschrevene in artikel 2 en 3 harer Statuten, stelt ten aanzien der politiek hare beginselen vast, zooals die zijn nedergelegd in het afzonderlijk daarvan opgemaakt program.

Van de Leden.

(Oud).

Art. 2 en 3 vervallen.

(Oud).

4. Ieder lid ontvangt bij zijne toelating een exemplaar van de Statuten en het Reglement en betaalt daarvoor den kostenden prijs.

(Oud).

Art. 5 en 6 vervallen.

Van het Bestuur.

(Oud).

Eerste deel art. 7 wordt:

De Voorzitter wordt op de Algemeene Ledenvergadering als zoodanig gekozen. De overige bestuursfuncties worden door de Bestuursleden onderling verdeeld.

De Bestuursleden treden volgens rooster om het jaar af op de Algemeene Ledenvergadering.

In de tusschentijdsche vacatures wordt door het Bestuur voorzien.

Het Hoofdbestuur en de Afdeelingbesturen zijn bevoegd en zoo noodig verplicht tot het instellen van Propaganda- en Verkiezingscommissies en zoodanige andere Commissies als door de omstandigheden geboden zijn.

(Oud).

Art. 8 en 9 wordt:

(Oud).

Art. 10 wordt:

21925
Nieuw:

ALGEMEEN HUISHOUELIJK REGLEMENT DER HERVORMDE (GEREFORMEERDE) STAATSPARTIJ.

(Nieuw).

1. De Hervormde (Gereformeerde) Staatspartij, gevestigd te Amsterdam, staande op den grondslag van artikel 2 en 3 harer Statuten, bepaalt overeenkomstig deze Beginselen, welke in afzonderlijk vastgestelde Programs nader zijn uitgewerkt, hare houding ten opzichte van de praktische politiek.

Van de leden

(Nieuw).

2. Ieder lid ontvangt bij zijne (hare) toelating, tegen den kostenden prijs, een exemplaar van Statuten, Algemeen Huishoudelijk Reglement en Programs.

Van het Bestuur.

(Nieuw).

3. Het HOOFDBESTUUR bestaat uit minstens 7 leden, namelijk: een Voorzitter, een Vice-Voorzitter, een 1en en een 2en Secretaris, een 1en en een 2en Penningmeester en verdere Bestuursleden.

Een der Bestuursleden zonder functie kan bij eene vacature door den Voorzitter tijdelijk met een bestuursfunctie belast worden.

De Voorzitter wordt op de Algemeene Ledenvergadering jaarlijks als zoodanig gekozen. De overige bestuursfuncties worden door de Bestuursleden onderling verdeeld.

De Bestuursleden treden volgens rooster om de drie jaar af op de Algemeene Ledenvergadering, welke, volgens de Statuten, telken jare in de maand Januari gehouden moet worden. Aan de verplichtingen, bedoeld in artikel 10 en 11 der Statuten, moeten zij eerst voldaan hebben.

De aftredenden zijn terstond herkiesbaar.

In de tusschentijdsche vacatures wordt door het Bestuur voorzien.

(Nieuw).

4. Het Hoofdbestuur is bevoegd zoodanige Organen en Functies in te stellen, hetzij van vasten dan wel tijdelijken aard, als wenschelijk moet worden geacht, voor eene volledige uitvoering van zijn taak.

Voor zoover daarmede geldelijke verplichtingen zouden gepaard gaan, is de goedkeuring van de Ledenvergadering daartoe vereischt.

Naar gelang zij eene besturende, eene propagandistische, dan wel eene administratieve strekking verkrijgen, zullen genoemde Organen worden betiteld met den naam Bestuur, Comité of Commissie.

(Nieuw).

5. De Voorzitter is belast met het openen, leiden en sluiten van alle vergaderingen en stelt in overleg met den Secretaris tijd en plaats vast, behoudens in zoodanige gevallen, als welke reeds bij dit Reglement zijn voorzien.

Hij bekrachtigt de verschillende verslagen met zijne handteekening, alsmede alle zoodanige stukken, waardoor de Vereeniging zich tegenover derden verbindt.

De Vice-Voorzitter vervangt, bij ontstentenis van den Voorzitter dezen in zijne functie.

(Nieuw).

6. De 1e Secretaris is belast met de Correspondentie van de Partij; hij is daartoe bevoegd, in plaatsen waar nog geen Afdeelingen gevestigd zijn, daarin bijgestaan door de Provinciale Besturen, Correspondenten aan te

(Oud).

11. De Penningmeester beheert de geldmiddelen van de Vereeniging op zoodanige wijze, dat een duidelijk overzicht van de administratie verkregen worde. Hij zal de Kas der Vereeniging houden en administreeen. Hij ontvangt de contributiën en andere baten en doet slechts uitgaven der gelden tegen kwitantie. De uitgaven voor elke verkiezingsactie zullen alleen mogen worden gedaan tot een bedrag als tevoren door het Bestuur is vastgesteld als bijdrage der Vereeniging.

Hij is verplicht de gelden der Vereeniging te bewaren op zoodanige wijze als door het Bestuur wenschelijk wordt geacht. Hij brengt jaarlijks op de daartoe bestemde vergadering verslag uit over zijn beheer. Zijn verslag zal door eene Commissie uit de vergadering worden gecontroleerd, welke Commissie daarover verslag zal uitbrengen aan de vergadering.

(Oud).

Artikel 12 wordt:

(Oud).

Art. 13 wordt:

stellen; hij houdt nauwkeurig aanteekening van alle ingekomen en uitgaande stukken, heeft het archief onder zijne berusting en houdt de notulen. Op de in de maand Januari van ieder jaar te houden Jaarvergadering der Partij brengt hij een jaarverslag uit.

De 2e Secretaris staat den 1en Secretaris bij en vervangt hem bij diens ontstentenis.

(Nieuw).

7. De Penningmeester beheert de geldmiddelen van de Partij op zoodanige wijze, dat administratief een duidelijk overzicht over de financiën verkregen worde.

Hij houdt de Kas der Partij, ontvangt de contributiën en andere baten en doet slechts uitgaven der gelden tegen kwitantie.

Hij bewaart de gelden der Partij op zoodanige wijze als door het Bestuur wenschelijk wordt geacht.

Jaarlijks doet hij op de daartoe bestemde vergadering rekening en verantwoording over zijn beheer, daarbij tevens mededeelende den stand der afzonderlijke Fondsen.

Het beheer van de Algemeene Kas, alsmede dat der Fondsen, zal door eene Commissie uit de vergadering, ten vorigen jare benoemd, tevoren worden gecontroleerd welke Commissie daarover verslag zal uitbrengen in de vergadering.

Een overzicht van de administratie van genoemde Fondsen zal na het einde van het boekjaar door den Houder van het Fonds aan den Penningmeester ter kennisneming worden toegezonden.

De Houders der Fondsen blijven aansprakelijk voor het beheer daarvan.

(Nieuw).

8. Tot het nemen van een wettig besluit is de tegenwoordigheid van minstens 4/7 der Bestuursleden vereischt, behalve in de vergadering, welke wegens het onvoltallig zijn der vorige is belegd.

Bij tusschentijdsch aftreden van het geheele Bestuur blijven zijne leden hunne functies waarnemen, totdat op eene binnen 1 maand daarna bijeen te roepen Buitengewone Algemeene Ledenvergadering een nieuw Bestuur zal zijn gekozen, onverminderd de nakoming hunner verplichtingen als bedoeld in artikel 10 en 11 der Statuten.

(Nieuw).

9. Het Hoofdbestuur is verantwoordelijk voor de juiste uitvoering der werkzaamheden, zooals die bij Reglement en Besluiten der Ledenvergaderingen zijn vastgesteld, zoo voor zich in 't geheel als voor ieder zijner leden in 't bijzonder.

(Nieuw).

10. De **PROVINCIALE BESTUREN** bestaan uit minstens 5 leden, namelijk: een Voorzitter, een Secretaris, een Penningmeester en per Afdeeling twee Bestuursleden, gekozen uit en door het Bestuur dier Afdeeling.

Verspreide leden hebben als regel toegang tot de vergaderingen met adviseerende stem.

Indien het Bestuur het nuttig oordeelt, kan het aantal leden met verspreide leden worden aangevuld.

Voor de Provinciale Besturen gelden overeenkomstige regels, als voor de Leden van het Hoofdbestuur zijn bepaald.

De bestuursfuncties worden door de Bestuursleden onderling verdeeld.

Eene verdere regeling kan bij Bijzonder Huishoudelijk Reglement voor ieder Provinciaal Bestuur nader uitgewerkt worden.

(Nieuw).

11. De Provinciale Besturen zijn bevoegd zoodanige Groepsverbanden, Propagandacomité's en Verkiezingscommissies in te stellen, als voor de juiste uitvoering der werkzaamheden wenschelijk moet worden geacht.

De Penningmeester van het Bestuur zendt na het einde van het boekjaar ter kennisneming en contrôle aan den Algemeenen Penningmeester een verslag over zijn beheer

(Oud).

14. Het Bestuur van eene Afdeeling bestaat uit minstens 5 leden, namelijk: een Voorzitter, een Secretaris, een Penningmeester en 2 bijzittende leden. Voor hen gelden dezelfde regels, als welke voor de Hoofdbestuurssleden zijn bepaald, met dien verstande, dat ze op de ledenvergadering der Afdeeling gekozen worden.

Eene verdere regeling kan bij bijzonder huishoudelijk reglement voor iedere Afdeeling nader uitgewerkt worden.

Van de Verkiezingen.

(Oud).

Eerste deel Artikel 15 wordt:

Het Hoofdbestuur en de Afdeelingsbesturen zijn bevoegd tot het uitschrijven van Verkiezingsacties.

De Afdeelingsbesturen zijn gehouden zich aan de wenschen van het Hoofdbestuur in dit opzicht te onderwerpen.

(Nieuw).

12. Het Bestuur van eene **AFDEELING** bestaat uit minstens 5 leden, namelijk:

een Voorzitter, een Secretaris, een Penningmeester en 2 bijzittende leden. Voor hen gelden overeenkomstige regels, als voor de Hoofdbestuurssleden, met dien verstande, dat zij op de Ledenvergadering der Afdeeling gekozen worden.

Het Bestuur van eene Afdeeling is bevoegd, ter plaatse een Propagandacomité en een Verkiezingscommissie in te stellen, het zij vast, dan wel tijdelijk, welke door het Bestuur worden gekozen uit daartoe bekwaam en geschikt te achten leden.

Genoemde Organen staan het Bestuur der Afdeeling terzijde bij de uitvoering der werkzaamheden, zooals die bij Bijzonder Huishoudelijk Reglement en Besluiten der Ledenvergaderingen zijn vastgelegd, het Bestuur blijft verantwoordelijk.

(Nieuw).

13. De Provinciale- en Afdeelingsbesturen zijn gehouden zich aan de Besluiten van het Hoofdbestuur en de Ledenvergaderingen te onderwerpen. Bij in gebreke blijven is het Hoofdbestuur gerechtigd eerstgenoemde Besturen te schorsen en in hunne plaats te handelen overeenkomstig Artikel 10 der Statuten.

Van de Verkiezingen.

(Nieuw).

14. Ter gelegenheid van de verkiezing der leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal geven de Afdeelingssecretarissen en de verspreide leden drie maanden vóór de officieele candidaatstelling de namen van de door hun Afdeelingen en die verspreide leden gewenschte candidaten aan den Secretaris van het Hoofdbestuur op. Deze schrijft daarna, in overleg met den Voorzitter der Partij, zoo spoedig mogelijk, in ieder geval uiterlijk twee maanden vóór de officieele Candidaatstelling, eene Algemeene Ledenvergadering uit. Op deze vergadering doet de Voorzitter der Partij mededeeling van de namen der opgegeven Candidaten en kan het Hoofdbestuur uit die opgegeven Candidaten, maar ook daarbuiten een voordracht doen. De vergadering beslist bij stemming over de Candidaten en over de plaats, welke deze op de officieele Candidatenlijst(en) zullen innemen.

De Provinciale Besturen en (of) Afdeelingen regelen de verkiezingen voor de Provinciale Staten op overeenkomstige wijze.

De Afdeelingen regelen de verkiezingen voor den Gemeenteraad op overeenkomstige wijze.

De Afdeelingen zijn, in verband met de bepalingen der kieswet, gehouden zich onderling naar de kieskringen te organiseren.

(Nieuw).

15. Het Hoofdbestuur, de Provinciale- en Afdeelingsbesturen zijn bevoegd tot het uitschrijven van Verkiezingsacties.

De uitgaven voor elke verkiezingsactie zullen alleen mogen worden gedaan tot een bedrag als tevoren door het betreffende Bestuur is vastgesteld.

Bedoelde uitgaven worden, onder nadere goedkeuring van het Hoofdbestuur, als regel gebracht ten laste van:

a. de Kas van de Afdeeling, ter plaatse waar eene Afdeeling is gevestigd;

b. de Provinciale Kas,

indien de draagkracht van eene Afdeeling eene zelfstandige actie niet geheel mogelijk maakt, dan wel er actie wordt gevoerd op plaatsen, alwaar nog geen Afdeeling is gevestigd;

c. Verkiezingsfondsen,

indien de Provinciale Kassen daartoe niet toereikend mochten blijken, dan wel uitgaven zullen geschieden voor doeleinden vallende buiten de rechtstreeksche bemoeienis der Provinciale actie;

d. de Algemeene Kas, nadat genoemde Fondsen zijn uitgeput.

Van de financiën.

(Ouc).

Eerste deel art. 16 wordt:

De contributiën en bijdragen worden bij vooruitbetaling op kwitantie voldaan. De kwitantie wordt geteekend door den Penningmeester der Afdeeling voor de leden der Afdeelingen en door den Penningmeester van het Hoofdbestuur voor de verspreide leden.

Tekorten der Verkiezingskas worden gedekt door vrijwillige bijzondere bijdragen, daarna door hoofdelijken omslag over de leden.

Van de Vergaderingen.

Geen geschriften mogen worden verspreid, dan die door het Hoofdbestuur zijn goedgekeurd.

Van de financiën.

(Nieuw).

16. De jaarlijksche contributie wordt door elk lid volgens eigen verkiezing naar draagkracht bepaald, doch mag niet minder dan f 1.— per lid en per jaar bedragen.

Door de Afdeelingsbesturen kan indien noodig dispensatie worden verleend.

De Afdeelingen dragen jaarlijks per lid een bedrag van f 0.80 aan het Hoofdbestuur af. De contributie der verspreide leden valt in haar geheel in de Kas der Partij.

Begunstigers betalen een door hen zelf te bepalen jaarlijksche bijdrage, doch minstens f 1.—.

De contributiën en bijdragen worden bij vooruitbetaling op kwitantie voldaan. De kwitantie wordt geteekend door den Penningmeester der Afdeeling voor de leden der Afdeelingen en door den Penningmeester van het Hoofdbestuur voor de verspreide leden.

Uitgaven in verband met tusschentijdsche propaganda komen geheel ten laste van de actie-voerende Provinciën of Afdeelingen.

Tekorten der Partijkas worden gedekt door vrijwillige bijzondere bijdragen, daarna door hoofdelijken omslag over de leden.

Van de Vergaderingen.

(Nieuw).

17. De vergaderingen worden onderscheiden in Bestuurs-, Leden- en Openbare vergaderingen.

(Nieuw).

18. Bestuursvergaderingen worden belegd, zoovaak dit noodig wordt geoordeeld door den Voorzitter, in overleg met den Secretaris.

(Nieuw).

19. Behoudens de reeds statutair en reglementair vastgestelde vergaderingen worden er Ledenvergaderingen belegd, zoovaak de Besturen dit noodig achten. De oproeping daartoe geschieden zoo tijdig mogelijk. Bij de oproeping moeten de punten van behandeling worden aangegeven.

20. Tien leden eener Afdeeling hebben het recht eene Ledenvergadering bij het Bestuur van de Afdeeling aan te vragen, onder mededeeling der te behandelen punten.

Voor de bijeenroeping van een buitengewone Algemeene Ledenvergadering behoort zulk een verzoek namens minstens drie Afdeelingen tot het Hoofdbestuur gericht te worden.

(Nieuw)

21. Op de in de maand Januari te houden jaarlijksche Algemeene Ledenvergadering komen o.m. op de agenda voor:

1e. Verslag van den Secretaris.

2e. Rekening en verantwoording van den Penningmeester over het gehouden beheer in het afgelopen verenigingsjaar, met eene begrooting van de posten voor ontvangst en uitgaaf over het nieuwe jaar.

3e. Beleid van het Bestuur.

4e. Verkiezing van Bestuursleden in de plaats der aftredenden.

Voorstellen, welke niet tevoren ter kennis van het Bestuur zijn gebracht, worden door de Vergadering alleen behandeld, wanneer de meerderheid hiertoe beslist.

Van de Stemmingen.

(Nieuw).

22. Op de Algemeene Vergadering hebben stemrecht de afgevaardigden der Afdeelingen.

Het stemrecht der Afdeelingen is als volgt:

Tot 50 leden 1 stem op ieder tiental of gedeelte daarvan.

Van 51 tot 100 leden vijf stemmen, vermeerderd met 1 stem voor ieder 15-tal of gedeelte daarvan boven de 50 leden.

Van 101 tot 200 leden negen stemmen, vermeerderd met 1 stem voor ieder 20-tal of gedeelte daarvan boven de 100 leden.

Boven 200 leden veertien stemmen, vermeerderd met 1 stem voor ieder 25-tal of gedeelte daarvan boven de 200 leden.

Ieder verspreid lid, dat op de Algemeene Vergadering de presentielijst geteekend heeft, brengt één stem uit.

(Nieuw).

23. Stemming over personen geschiedt schriftelijk, over zaken mondeling.

Blanco-stemmen en ongeldige stemmen worden van onwaarde geacht.

(Nieuw).

24. De gewone meerderheid van stemmen beslist, uitgezonderd in alle gevallen, waarin een bepaald aantal is vereischt.

Staken de stemmen over een voorstel, dan wordt dit geacht te zijn verworpen. Bij stemming over personen heeft zoo noodig eene tweede vrije stemming plaats, daarna herstemming tusschen de personen, die de meeste stemmen op hun naam hebben verkregen.

Bij een gelijk aantal stemmen beslist het lot.

Van de Candidaten.

(Nieuw).

25. De Verkiezings-candidaten moeten lid van de partij zijn.

Zij zijn in het bijzonder gehouden aan de artikelen 2 en 3 der Statuten.

Zij moeten worden gekozen uit zoodanige personen als geacht mogen worden bekend te zijn met de belangen der vertegenwoordiging, waarvoor zij Candidaat gesteld worden en in staat om daarbij de belangen der Partij, naar de beginselen, vastgelegd in haar program, op eene waardige en bevredigende wijze voor te staan.

Gekozen en in functie zijnde, zullen zij, indien zij onverhoopt komen te handelen in strijd met den grondslag en de beginselverklaring der Partij, gehouden zijn, zoo zij daartoe bij besluit eener Ledenvergadering worden aangezocht, hun mandaat ter beschikking te stellen, behoudens hun recht van beroep op de Partij.

Algemeene Bepalingen.

(Nieuw)

26. In gevallen, waarin dit Reglement niet voorziet en bij strijd over de toepassing daarvan beslist het Hoofdbestuur.

Van die beslissing wordt zoo noodig den leden kennis gegeven op de eerstvolgende Algemeene Vergadering, waarop die beslissing dan een onderwerp van bespreking zal uitmaken.

(Nieuw).

27. Wijzigingen in dit Reglement — voor zooverre niet in strijd met de Statuten — kunnen slechts worden aangebracht in eene Ledenvergadering, voor de bespreking daarvan bestemd, met eene meerderheid van minstens 2/3 der geldig uitgebrachte stemmen.

ONTWERP-GEMEENTEPROGRAM DER HERVORMDE STAATSPARTIJ.

„Ik ben de Heere uw God, die U uit Egypteland uit het diensthuis uitgeleid heb”.

Ter bevordering van den geestelijken welstand des volks, geve de Gemeentelijke Overheid er zich allereerst rekenschap van, dat, zal het den ingezetenen welgaan, het onfeilbare Woord van God den grondslag van haar Bestuur moet vormen en het richtsnoer bij hare Beraadslagingen zijn.

Gedachtig aan hare Goddelijke roeping (Artikel 36 der Nederlandsche Geloofsbelijdenis) en hare verantwoordelijkheid aan den Oppersten Wetgever, veronachtzame zij geenszins de eerste tafel van Gods heilige Wet, sta zij de waren Christelijken Godsdienst beslist voor en handhave zij de gewetensvrijheid der burgers om God naar Zijn Woord te mogen dienen.

Ter erkenning van de onmisbaarheid van den zegen des Almachtigen en tot afsmeeking daarvan, worde elke zitting van den Gemeenteraad door den Voorzitter met een gebed geopend.

I. „Gij zult geene andere goden voor mijn aangezicht hebben.”

De Gemeentelijke Overheid erkenne de souvereiniteit van het Huis van Oranje en eere onze geliefde Oranje-Vorstin als het ons van God gegeven Staatshoofd. Op nationale feestdagen, in het bijzonder de verjaardagen van het Koninklijk Huis, worde van gemeentegebouwen de nationale driekleur uitgestoken.

Zij handhave op krachtige wijze het door haar uit te oefenen gezag, bedacht zijnde, eenerzijds op een gewelddadig optreden van aanhangers van de leer van de Staatsalmacht in zichzelf — het fascisme — hetzij zich openbarende met roomschen- dan wel socialistischen inslag, anderzijds op de voortdurende doorwerking der revolutionnaire communistische of andere socialistische beginselen — leer van de volkssouvereiniteit — en deszelfs strijdmethode tegen het wettige gezag.

II. „Gij zult u geen gesneden beeld, nog eenige gelijkenis maken. . . . . Gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen, want Ik de Heere uw God ben een ijverig God.”

Het plaatsen van roomsche heiligenbeelden, kruisen en al zulke versierselen welke er toe medewerken om den openbaren weg een specifiek roomsch aanzien te geven, ga de Gemeentelijke Overheid met krachtige hand tegen. Het houden van min of meer openbare processies en andere ommegangen of optochten, waardoor de roomsche kerk haar herwonnen macht over het Protestantische land wil manifesteren en den openbaren weg voor den Paus en den valschen godsdienst opeischt, worde door de Gemeentelijke Overheid niet alleen niet beschermd of oogluikend toegestaan, maar voorzoover de Landswet niet het tegendeel gebiedt, geweerd en verboden.

Zij bevordere al zulke maatregelen, dat het tentoonstellen van caricaturen van den Christus, heiligenbeelden, onzedelijke voorwerpen, platen, tijdschriften en boeken worde verboden, dan wel binnen redelijke perken worde teruggebracht.

III. „Gij zult den naam des Heeren uws Gods niet ijdelijk gebruiken, want de Heere zal niet onschuldig houden, die Zijnen naam ijdelijk gebruikt.”

De Gemeentelijke Overheid bevordere en steune alle maatregelen welke in haar ressort worden genomen tot vermindering van het Godslasterlijk vloeken. Zij houde de hand aan bestaande vloekverboden op publiek terrein,

neme actief deel aan den strijd tegen Godsverzaking en Godloochening van communistische zijde gevoerd, door gestreng optreden tegen alle gezag- en geloof-ondermijnende organisaties, of cellen, en verbod van anti-christelijke propaganda en demonstraties. Zij bevordere het onderwijs in christelijken geest ook op de Overheids-school. In de persoonlijke vrijheid van den ingezetene tot het gebruik van alcoholhoudende dranken grijpe de gemeentelijke Overheid niet in, dan bij gebleken misbruik in het openbaar, het aantal vergunningen worde echter sterk beperkt.

IV. A. „Gedenkt den Sabbathdag, dat gij dien heiligt, gij... en de vreemdeling die in uwe poorten is.”

Aangaande den dag des Heeren worde van christenen geen joodsche Sabbath — gekenmerkt door een veelheid van verbodsbepalingen — geëischt. In aansluiting aan en ter uitvoering van de Zondagswet, neme de Gemeentelijke Overheid bij voorkeur maatregelen tot voortgang en uitbreiding van de prediking van het Evangelie. De ontheiliging van den Zondag worde allereerst tegengegaan en voorkomen door den predikdienst niet op den achtergrond te doen dringen door spelen en ijdele vermaken. Aan de orde en rust op den Zondag met name kort voor, kort na en tijdens de godsdienstoefeningen worde alle aandacht gewijd. De openbare weg langs kerkgebouwen, doe zij van het doorgaand verkeer ontlasten, waardoor hinderlijk geraas en lawaai worde vermeden.

Publieke vermakelijkheden in gebouwen en in de open lucht verbiede de Gemeenteraad tijdens de godsdienstoefeningen; zij doe het houden van wedstrijden op den Zondag een einde nemen.

Behalve ten gerieve van reizigers voor dag- en nachtverblijf, voor noodzakelijke verkwikking, voor stalling en andere diensten voor kerkgangers doe de Gemeentelijke Overheid hôtels en herbergen sluiten. Café's en openbare gelegenheden van spel, dans en alcoholhoudenden drank behooren op den Zondag geheel gesloten te zijn.

Teneinde een geregelde kerkgang te bevorderen neme zij alle maatregelen die kunnen strekken tot een zooveel mogelijken stilstand van den arbeid, het gemeentepersoneel hebbe als regel den Zondag vrij.

De Gemeentelijke Overheid achte eenerzijds een overdreven eenzijdige subsidieering uit de gemeentelijke kassen van roomsche kerken en kloosters — zooals dit in overwegend roomsche gemeenten in Nederland gebruik is geworden — het doel verre voorbijstrevend, doch betoone anderzijds ten opzichte van de kerkelijke Gemeente eene tegemoetkomende en welwillende houding. Bij dringende behoefte aan steun harerzijds, hegeere zij de kerkelijke Gemeente niet en zij niet karig met subsidieën voor godsdienstige belangen der ingezetenen, met name niet in die gemeenten waar velerlei materiele aangelegenheden ruimschoots met gemeentegelden worden ondersteund.

IV. B. „Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen.”

Aan dit gebod worde door de Gemeentelijke Overheid meer dan tot op heden geschiedde de hand gehouden; zij zij niet vrijgevig met het verschaffen van allerlei vrije dagen buiten den rustdag en buiten de algemeen erkende christelijke en nationale feestdagen, voor het onder haar ressorteerende personeel en biede weerstand aan allerlei tot haar gerichte verzoeken om vrije dagen met behoud van salaris tot meerdere vereering van roomsche heiligen, het houden van demonstraties en optochten en andere betoogingen van godsdienstigen dan wel van politieken aard.

Vrijstelling van stempelen van werkloozen tot het bedrijven van revolutionaire propaganda worde niet verleend.

Werkloosheid worde ook door de Gemeentelijke Overheid zooveel mogelijk bestreden door werkverschaffing; de werkverschaffing zij bij voorkeur productief. De vergoedingen voor deze werkzaamheden dienen door de Gemeentelijke Overheid te worden bepaald, rekening houdende enerzijds met de omstandigheid dat het werk ten behoeve van de werklooze ingezetenen is geschapen, m.a.w. dat het economisch als niet-rendearend moet worden beschouwd, anderzijds echter evenzeer met de redelijke behoefte en de gezinsomstandigheden.

De vergoeding aan werkloozen zij niet zoo hoog gesteld, dat de prikkel tot den gewonen arbeid verloren gaat, noch ook dat de gemeentefinanciën daardoor ernstig in disorde geraken.

De Gemeentelijke Overheid, zoo noodig daarin terzijde gestaan door den Gemeentelijken Arbeidsbeurs, berame voorts al zulke maatregelen die er toe kunnen strekken, dat zooveel mogelijk werk worde gevonden in het vrije bedrijf.

Ook voor de Gemeentelijke Armeezorg, het z.g. maatschappelijk hulpbetoon, gelde als algemeene regel: Geen steun zonder werkverrichting. De Gemeentelijke Overheid stelle, voor zoover tot werken bekwaam, hen in staat, zooveel mogelijk door het verrichten van nuttigen arbeid hun dagelijksch brood te verdienen.

Voor zoover niet bekwaam, verleene zij onderstand zoo noodig in overleg met de kerkelijke armenverzorging; zij drage zorg dat er voor de behoeftigen kosteloos in voldoende mate geneeskundige hulp worde verschaft.

V. *Eert uwen vader en uwe moeder, opdat uwe dagen verlengd worden in het land, dat u de Heere uw God geeft."*

De toenemende tuchteloosheid der jeugd zij der Gemeentelijke Overheid tot eene ernstige waarschuwing. Ofschoon zij de Onderwijswet 1920 royaal zal hebben uit te voeren, zal zij in dezen niet verder hebben te gaan dan tot wat deze wet eischt.

De Gemeentelijke Overheid geve niet toe aan den drang tot het stichten van afzonderlijke ambachtscholen en bewaarscholen voor alle mogelijke richtingen, en werke teneinde de eenheid der Natie zooveel mogelijk te bewaren, niet mede aan verder doorgaande versplintering op onderwijsgebied.

De Gemeentelijke Overheid handhave zorgvuldig wat de wet voorschrijft ten aanzien van de bijzondere school, doch kome niet minder op voor de rechten van de openbare school; het openbare onderwijs zij, binnen de grenzen van de wet, althans zoo christelijk mogelijk. Bij benoemingen van openbare onderwijzers worde niet alleen op bekwaamheid gelet, maar ook op levenswandel en geschiktheid om de kinderen, niet alleen geen ergernis te geven in hunne godsdienstige en vaderlandslievende gevoelens, maar veel meer op te leiden tot alle ware christelijke deugden.

Indien daartoe bij geen der ouders noch bij het schooltoezicht bezwaar bestaat, worde het openbare onderwijs gegeven in een positief christelijken geest en de bijbelsche geschiedenis als leervak opgenomen; godsdienstig onderricht door predikanten gegeven, worde met eene redelijke vergoeding beloond.

Het geschiedenis-onderricht worde niet dienstbaar gemaakt aan de verduistering van Gods groote daden in de geschiedenis van ons volk en Vorstenhuis of tot aankweeking van revolutionnaire dan wel ultramontaansche beginselen, maar aan de aankweeking van liefde voor Kerk, Oranje en Vaderland.

De Gemeentelijke Overheid sture er op aan, wanneer er onderwijzers mochten zijn, die zich voor dit leervak minder geschikt betoonen, dat andere ter zake kundige onderwijzers voor dit onderricht worden aangewezen.

Alles wat van belang is voor de kennis van onze roemrijke historie of herinnert aan den glorie tijd onzer Vade-

ren, alsmede alles wat van kunstwaarde moet worden geacht, worde voor zoover de omstandigheden dit toelaten, door de zorg van de Gemeentelijke Overheid verzameld en bewaard.

Zij geve echter geen subsidies aan vereenigingen ter beoefening van muziek en andere kunst, wanneer deze vereenigingen niet zelf daaraan het leeuwenaandeel bekostigen.

VI. „Gij zult niet doodslaan.”

De gemeentelijke Overheid beschermde door een krachtig Gezagsorgaan het leven en de veiligheid harer ingezetenen.

Voor zoover daar geen algemeene regelen voor zijn, trefte zij voorzieningen voor de gezondheid en tegen ziekten der ingezetenen.

Ten plattelande zorge zij voor onbesmet zuiver drinkwater, zij werke de kwakzalverij tegen.

De Gemeentelijke Overheid trefte voorzieningen tegen gasgevaar in oorlogstijd door inrichting van gasvrije onderkomens en neme uitgebreide maatregelen tegen besmettelijke ziekten.

Zij zorge dat zieken die uit de publieke kas verpleegd worden, niet genoopt worden zich te laten opnemen en verplegen in ziekeninrichtingen van een andere dan hun eigen gezindheid.

Bij subsidieering van ziekenhuizen van verschillende gezindten rekene de Gemeenteraad met het feit dat er ziekeninrichtingen zijn met ongesalarieerde verpleegkrachten.

VII. „Gij zult niet echtbreken.”

Op schouwburgen, bioscopen, dansgelegenheden en andere inrichtingen van openbaar vermaak doe de Gemeentelijke Overheid in aansluiting aan de bestaande Rijkswetgeving eene strenge en nauwgezette contrôle oefenen. De gemeente exploiteere deze inrichtingen niet zelf en geve geen subsidiën.

Het spelen om geld aan den openbaren weg worde streng tegengegaan.

Handelingen in strijd met de publieke eerbaarheid en goede zeden doe zij streng straffen; tegen onzedelijke reclame trefte zij maatregelen.

VIII. „Gij zult niet stelen.”

Het beheer der gemeente-financiën geschiede met de uiterste zuinigheid, opdat den gemeentenaren geen noodlooze lasten worden opgelegd.

De Gemeentelijke Overheid houde voor hare huishouding niet meer personeel in dienst dan voor de goede uitoefening van haar taak strikt noodig is. De positie der gemeenteambtenaren worde geregeld op billijken grondslag; de salarissen daarbij niet hooger te stellen dan de overeenkomstige salarissen der rijksambtenaren.

In deze zorgelijke tijden streve de Gemeentelijke Overheid ernstig naar belastingverlaging.

In het algemeen neme de gemeente geen vrouwelijke ambtenaren in haar dienst, de gehuwde ambtenares, geen kostwinster zijnde, worde ontslagen.

Voor zoover de Gemeentelijke Overheid is overgegaan tot exploitatie van Gemeentebedrijven, worde daaraan zoo min mogelijk uitbreiding gegeven. Zij exploiteere alleen zoodanige bedrijven, welke voor particulieren practisch uitgesloten en van algemeenen nutte zijn.

Hoewel door een zorgvuldig commercieel beheer de gemeentelijke ondernemingen zichzelf behooren te bedriepen, diene winstbejag te worden uitgesloten, zoodat de gemeentenaren met deze bedrijven niet nog een last meer hebben te dragen.

In het algemeen zij de gemeente geen onderneemster.

De Gemeentelijke Overheid behoort dan ook niet alle grond aan zich te trekken. Zij make front tegen het z.g.

erfpachtstelsel en bemoeie zich dan alleen met den aankoop der gronden, wanneer grondspeculatie moet worden voorkomen. De opgekochte terreinen verkoope zij zoo spoedig mogelijk wederom tegen billijken prijs aan particulieren, opdat het beginsel van den particulieren eigendom zoo weinig mogelijk worde aangetast.

Wel houde de Gemeentelijke Overheid bij hare uitbreidingsplannen en het vrijgeven van grond rekening met toekomstigen bouw van kerken, weldadige stichtingen, gemeentelijke gebouwen en verkeerswegen en behandelde de kerkelijke gemeente zoo schappelijk mogelijk bij hare aanvragen voor bepaalde terreinen. De Gemeentelijke Overheid geve den benodigden grond aan de kerk in eigendom.

Ten opzichte van de volkshuisvesting jage de Gemeentelijke Overheid hare ingezetenen niet noodeloos op kosten door meer dan noodig de vrijheid der particuliere woningbouw te beperken. Zij dwinge hare burgers niet in voor hun stand te groote huizen te wonen, wanneer aan redelijke eischen van reinheid en zedelijkheid kan worden voldaan. Ook zij zij geen oorzaak dat door duren gemeentelijken woningbouw de eenvoudige middenstander gedwongen is een woning boven zijne middelen te betrekken. Zij wake tegen onnoodige weelde bij gemeentelijke uitbreiding.

Ten slotte zie de Gemeentelijke Overheid er nauwkeurig op toe dat den consument deugdelijke levensmiddelen worden verstrekt en er niet met valsche maat en gewicht gemeten worde.

IX. „Gij zult geen valsche getuigenis spreken tegen uwen naaste.”

De Gemeentelijke Overheid trede met kracht op tegen het streven van sommige revolutionnaire groepen, wier klaarblijkelijk doel het is het Christendom en de daarin gewortelde cultuur te ondermijnen door het zich publiekelijk in woord en geschrift smadelijk uitlaten over allen die met eenig Gezag zijn bekleed. Zij verijdele met alle te harer beschikking staande middelen elke poging tot opruiing van de massa des volks en zorge er voor dat bij onderwijs en pers het politiek-partijzuchtige steeds naar den achtergrond worde gedrongen, opdat de ingezetenen der gemeente niet steeds meer worden gesplitst en gedeeld in allerlei elkander verdachtmakende en bestrijdende groepen.

De Gemeenteraad onthoude er zich van coalitie- of klasse-politiek te voeren. Bij benoemingen rekene zij niet met partijbelangen, maar met geschiktheid en bekwaamheid voor het werk en de plaats waarop de te benoemen persoon zal worden gesteld.

X. „Gij zult niet begeeren.”

Het Bestuur der Gemeente beperke zich in hare bemoeienis niet eenzijdig tot de behartiging van de stoffelijke belangen van één der volksklassen, maar bevordere den algemeenen welstand.

Bij het nemen van tijdelijke crisismaatregelen zij de Gemeentelijke Overheid er op bedacht, dat, tengevolge van het verleenen van financieelen steun aan andere meer georganiseerde klassen des volks, de handeldrijvende middenstand niet te zeer worde belast.

De Gemeentelijke Overheid gedrage zich in hare huishouding, ook door soberheid en eenvoud, zoodanig, dat zij elken goeden huisvader tot een voorbeeld strekke,